

MÄNTTÄ-VILPPULAN KAUPUNKI

VESIHUOLLON

KEHITTÄMISSUUNNITELMA

SUUNNITELMAN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Projekti	Mänttä-Vilppulan kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelma
Projekti nro	1510076034
Vastaanottaja	Mänttä-Vilppulan kaupunki
Asiakirjatyyppi	Ympäristöselostus
Versio	1
Päivämäärä	10.11.2023
Laatija	Tuula Töyrylä
Tarkastaja	Sanna Vienonen
Hyväksyjä	Tuula Töyrylä
Kuvaus	SOVA-asetuksen 19.5.2005/347 mukainen ympäristöselostus

Sisältö

Johdanto	1
Ympäristön nykytila ja ominaispiirteet	2
Ympäristönsuojelun tavoitteet.....	2
Vesihuollon kehittämissuunnitelman toimenpideohjelman vaikutukset.....	3
Kehittämissuunnitelman toimenpideohjelman seuranta	4
Yhteenveto.....	4

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005) eli ns. SOVA-laki, ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus (347/2005) sisältävät säännöksen yleisestä velvollisuudesta arvioida ympäristövaikutuksia riittävällä tavalla suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa sekä säännökset tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista. Lain 3 §:n mukaan suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelussa, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Johdanto

Vesihuollon kehittämissuunnitelman merkittävät ympäristövaikutukset voivat liittyä liian suppeisiin kehittämistoimenpiteisiin tai esimerkiksi jätevesien johtamiseen vesienhoidon tavoitteiden vastaisesti. Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Kun on määritelty alueet vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston sekä laitoksen jätevesiviemäriverkoston piiriin, on vesihuollosta voitava huolehtia taloudellisesti ja asianmukaisesti niin, että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Mänttä-Vilppulan kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelma on strateginen ylätasoinen suunnitelma, joka ohjaa kaupungin vesihuollon toimenpiteitä seuraavien noin kymmenen vuoden aikana. Vesihuoltolain mukaan kaupungin tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti vesihuoltolain tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun. Vesihuollon kehittämissuunnitelma ei ole kaupunkia tai muita tahoja sitova oikeusvaikutteinen asiakirja, vaan se on tarkoitettu kaupungin vesihuollon suunnittelun välineeksi ja vesihuollon tavoitteita määritteleväksi asiakirjaksi. Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on alueiden käyttö ja rakentaminen kestävästi edistävällä tavalla, mihin liittyy vahvasti myös yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuus. Yhdyskuntarakenteen hajautuminen aiheuttaa monia taloudellisia ja ympäristöllisiä haasteita sekä kunnille, valtiolle että yksityisille kansalaisille. Maankäytön suunnittelun tavoitteena tulisi olla hajautumisen hillintä ja eheytyksen edistäminen.

Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa käydään läpi vesihuollon nykytila Mänttä-Vilppulan kaupungin alueella ja esitetään väestö- ja alue- ja elinkeinokehityssuunnitelmien perustuen tarvittavia kehitystoimenpiteitä vuoteen 2033 asti. Vesihuollon järjestäminen kunnissa voidaan jakaa karkeasti kolmen eri tahon kesken; kaupungin vesihuoltolaitos, yksityinen vesihuoltolaitos (vesiosuuskunta tai yritys) tai yksityinen kiinteistö (kiinteistökohtainen vesihuolto). Näiden toimijoiden yhteistyöllä pyritään saavuttamaan taloudellisesti, ympäristönsuojelullisesti ja terveydellisesti järkevimmät vaihtoehdot.

Vesihuollon kehittämissuunnitelman oleellinen osa on toimenpideohjelma, jossa kuvataan toimenpiteitä vesihuollon toimintavarmuuden, turvallisuuden ja halutun palvelutason ylläpitämiseksi myös tulevaisuudessa.

Ympäristön nykytila ja ominaispiirteet

Mänttä-Vilppulan kaupunki on kahdesta kunnasta kuntaliitoksen myötä syntynyt kaupunki, jossa on selkeästi kaksi taajamaa: Mäntän keskustaajama (sis. entisen Vilppulan taajaman) ja Kolho. Muuten alue on metsä-, pelto- ja vesistöpainotteista. Asukkaista yli 85 % asuu taajamissa.

Kaupungin alueelle sijoittuu yli 130 järveä, joista suurimmat ovat Keurusselkä-Ukonselkä, Ruovesi ja Tarjanne. Ekologisen luokittelun mukaan järvet kuuluvat luokkiin erinomainen tai hyvä.

Mänttä-Vilppulassa on yhdeksän pohjavesialuetta, joista neljä on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeiksi pohjavesialueiksi.

Mänttä-Vilppulan kaupungin alueella tai osittain sen alueella sijaitsee viisi Natura-alueita. Suojelluille alueille on tunnusomaista luonnontilaisuus, vanhat erityyppiset metsät sekä arvokkaat lajistot.

Vesihuollon osalta voidaan todeta, että Mänttä-Vilppulan kaupungin alueella vesijohtoverkostoon on liittynyt noin 96 % alueen asukkaista ja viemäriverkostoon noin 88 % asukkaista. Verkostoihin liittyneistä 94 % on Mäntän Kaukolämpö ja Vesihuolto Oy:n ja 6 % vesiosuuskuntien asiakkaita. Vesijohtoverkoston ulkopuolelle jää noin 420 asukasta ja viemäriverkoston ulkopuolelle noin 1 060 asukasta.

Viemäriverkoston ulkopuolella jätevesien käsittely on kiinteistöjen vastuulla ja se perustuu kiinteistökohtaisiin tai muutamien kiinteistöjen yhteisiin käsittelyjärjestelmiin. Vaatimukset käsittelylle tulevat lainsäädännöstä sekä kaupungin ympäristönsuojelumääräyksistä, joita päivitetään parhaillaan vuoden 2023 aikana.

Ympäristönsuojelun tavoitteet

Vesihuolto on kriittinen toimiala, jolla on suuri rooli koko yhteiskunnan huoltovarmuuden kannalta. Vesihuollon ympäristönsuojelulliset tavoitteet voidaan jakaa kahteen eri ryhmään, jotka osittain kytkeytyvät toisiinsa:

- vesihuoltopalvelun tuottamisen turvaamisen tavoitteet
- vesihuollon aiheuttamien haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistavoitteet

Vesihuoltopalvelun tuottamisen turvaamisen tavoitteisiin Mänttä-Vilppulassa kuuluu pohjavesialueiden suojelu, joka toteutetaan pääosin pohjavesien suojelusuunnitelman ja sen toimenpiteiden avulla. Vesihuollon

kehittämissuunnitelman toimenpideohjelmassa mainitaan yhteä toimenpiteenä pohjavesialueiden suojelusuunnitelman toimenpideohjelman toimenpiteiden toteuttaminen ja seuranta sekä pohjavesien suojelusuunnitelman päivittäminen vuonna 2030.

Vesihuollon aiheuttamia haitallisia ympäristövaikutuksia voi syntyä jätevesien käsittelyn puutteellisuudesta, jätevesipäästöistä, verkostojen – ja laitosten rakentamisesta tai saneeraamisesta sekä turhasta energiankulutuksesta. Edellä mainittujen syynä voivat olla

- ongelmat jätevedenpuhdistamon prosessissa tai puutteelliset kiinteistökohtaiset jätevesienkäsittelyjärjestelmät
- viemäriverkoston kapasiteettiongelmat joko painumista, tukkeutumisista, hulevesistä tai liian pienestä putkikoosta johtuen
- laiterikot puhdistamolla tai pumppaamoilla
- uuden verkoston tai laitosten rakentaminen tai saneeraus ja siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset
- hulevedet (turha pumppaus ja käsittely)

Vesihuollon kehittämissuunnitelman toimenpideohjelman vaikutukset

Vesihuollon kehittämissuunnitelman toimenpideohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden tavoitteena on vesihuollon toimintavarmuuden, turvallisuuden ja halutun palvelutason ylläpitäminen myös tulevaisuudessa. Toimenpideohjelman toimenpiteet on jaettu seuraaviin kategorioihin:

Vesihuoltoverkostojen laajeneminen ja toiminta-alueet

Vuohijoen jätevesiviemäröinnin rakentamisen positiiviset ympäristövaikutukset voidaan katsoa rakentamisesta aiheutuvia, osin väliaikaisia haitallisia vaikutuksia suuremmiksi. Toiminta-alueiden päivittämisellä ja ajan tasalla pitämisellä pyritään vesihuoltolaitosten tarkoituksenmukaiseen ja kestävään toimintaan.

Vesihuollon toimintavarmuus

Vesihuollon toimintavarmuutta parantavien hankkeiden osalta haitallisiksi katsottavat ympäristövaikutukset jäävät minimaalisiksi tai niitä ei ole ollenkaan. Jätevedenpuhdistuksen tulossa oleviin vaatimuksiin varautumisella sekä kaupungin jätevesien käsittelyn tulevaisuuden ratkaisuvaihtoehtojen mietinnällä varmistetaan vesistöjen suojelun tilaa. Verkostojen riskiperusteisella saneeraussuunnittelulla ja vuotovesien vähentämisellä sekä pohjavesialueiden suojelulla edistetään ympäristön hyvää tilaa.

Vesihuollon omaisuudenhallinta

Vesihuollon omaisuudenhallinnan tavoitteenaan vesihuoltolaitosten kestävä, suuren omaisuusmassan hallintaa, mikä jo sinällään on ympäristöteko käyttöään maksimoinnin ja ennakoivaa kunnossapitoa kohti menevän toiminnan osalta.

Yhteistyö vesihuollossa

Tulevaisuuden haasteet ja mahdollisuudet

Yhteistyön lisäämisellä vesihuoltosektorilla sekä tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin varautumisella (mm. kyberturvallisuus, digitalisaatio) edistetään vesihuoltolaitosten kestävä toimintaa myös tulevaisuudessa ja ehkäistään mm. häiriötilanteista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.

Kehittämissuunnitelman toimenpideohjelman seuranta

Kehittämissuunnitelman toimenpideohjelman toteutumista seurataan ja päivitetään vuosittain kaupunkiin perustettavassa vesihuoltotyöryhmässä. Ryhmässä ovat edustettuina Mänttä-Vilppulan kaupungin alueella toimivien vesihuoltotoimijoiden lisäksi kaavoitus, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja terveydensuojelu. Kokouksiin kutsutaan myös ELY-keskuksen edustaja kertomaan ajankohtaiset kuulumiset ja varmistetaan näin esimerkiksi lainsäädännön viimeisimmistä muutoksista myös ympäristönsuojelun näkökulmasta.

Yhteenveto

Mänttä-Vilppulan kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelman ympäristövaikutuksia arvioitaessa voidaan todeta, että kaikilla esitetyillä toimilla lähtökohtaisesti parannetaan ympäristön hyvää tilaa kaupungin alueella. Hallinnollisten toimenpiteiden osalta vaikutukset ovat joko positiivisia tai neutraaleja.

